Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Jacolien Krooneman	**Datum**	13 juni 2025
Type brief	Antwoordbrief	**Kenmerk**	30572488
E-mail	Jacolien.krooneman@utrecht.nl	**Onderwerp**	Reactie op initiatiefvoorstel ‘Utrecht geeft thuis’
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Wonen en Volkshuisvesting

Geachte leden van de raad,

Op 15 mei 2025 is door Ilse Raaijmakers (PvdA) een initiatiefvoorstel ingediend om de omslag van opvang naar wonen te versnellen met als doel het verminderen en verkorten van dakloosheid in de gemeente Utrecht. We hebben dit initiatief met veel belangstelling gelezen en waarderen de inzet van de PvdA. We staan achter de beweging die in het voorstel wordt geschetst en lezen concrete ideeën voor een belangrijke opgave in onze stad. We hebben echter ook nog vragen ten aanzien van enkele fundamentele keuzes die ten grondslag liggen aan het plan. Daarnaast hebben we op een aantal actiepunten wensen en bedenkingen. In deze brief werken we die uit.

Algemene reactie
Wij (h)erkennen het probleem dat de PvdA schetst in het voorstel. Dakloosheid is een groeiend probleem in Nederland en zo ook in Utrecht en het is in veel gevallen een woonprobleem. Een scheiding, schulden of bijvoorbeeld het verlies van een baan kan snel leiden tot dakloosheid. Als dat woonprobleem niet wordt aangepakt zien we vaak vanzelf een zorgprobleem ontstaan. In het verleden was zorg en vervolgens uitstroom naar een woning vaak een antwoord op dakloosheid. Voor een deel van de mensen blijft (tijdelijke) opvang ook een passende oplossing, bijvoorbeeld als er sprake is van multiproblematiek. In Utrecht onderschrijven we al sinds 2020 de principes van Wonen Eerst. Met de Beleidsnota Wonen in Utrecht ‘Van woningmarkt naar volkshuisvesting 2025-2030’ zetten we nu ook vanuit het woonbeleid een belangrijke stap naar Wonen Eerst: we verleggen de focus van opvang naar wonen met, indien nodig, passende ondersteuning. Mensen moeten met zo min mogelijk tussenstappen een stabiele woonplek met eventueel ondersteuning kunnen krijgen. Op de lange termijn betekent dit dat de opvang zoveel mogelijk moet worden afgebouwd ten gunste van wonen. In de Beleidsnota Wonen geven we ook aan dat we op dit moment nog niet zover zijn. De druk op de opvang is hoog en de schaarste aan woningen groot. We willen dan ook stapsgewijs toewerken naar Wonen Eerst. Dit past ook bij de aanpak Living Lab Eerst een thuis, de vertaling daarvan in de Regionale Aanpak Dakloosheid U16 ‘Staat als een (t)huis’ 2024-2030 en de Sociale Visie Utrecht 2040.

We ondersteunen dan ook de beweging in het door de PvdA ingediende actieplan. Tegelijkertijd hebben we van uw raad nog uitspraken nodig over fundamentele keuzes ten aanzien van dit voorstel. De vormgeving van de uitvoering van de verschillende actiepunten is hiervan afhankelijk. Hieronder geven we per actiepunt een reactie. Tenslotte gaan wij kort in op de financiën.

Reactie per actiepunt

Actiepunt 1&2: Start in 2026 met het huisvesten van 100 dak- en thuisloze jongeren via Wonen Eerst
Deze actiepunten steunen wij en hebben wij ook al ervaring mee opgedaan in de pilot Living Lab Eerst een Thuis. Het past ook bij de ambitie die we hebben opgenomen in de Regionale Aanpak Dakloosheid en de Beleidsnota Wonen, namelijk het tegengaan van dakloosheid en het verleggen van de focus naar Wonen Eerst. De gemeente is verantwoordelijk voor het maken van keuzes in het verdelen van schaarse woonruimte tussen regulier woningzoekenden en woningzoekenden in een kwetsbare positie, maar ook tússen woningzoekenden in een kwetsbare positie. Sinds 2023 werken we met onze samenwerkingspartners in het gemeentelijk programma ‘Thuis voor Iedereen’ met een jaarcyclus voor de verdeling van de beschikbare woonruimte. Dit resulteert jaarlijks in het verdeelbesluit: het aantal woonplekken dat dient te worden toegewezen aan kwetsbare en bijzondere doelgroepen. Deze term is deels misleidend: in het verdeelbesluit zitten niet alleen de kwetsbare doelgroepen, maar het is de optelsom van álle mensen die op basis van een urgentie een woonplek krijgen. De grootste groep door directe bemiddeling, een klein deel bestaat uit zogenaamde zelfzoekers. Het toevoegen van de doelgroep Wonen Eerst betekent dus een extra groep met urgentie. In lijn met motie 35 ‘Meer woningen voor kwetsbare Utrechters’ is het totaalpercentage toewijzingen van al deze doelgroepen gemaximeerd op 35-40% door uw raad.

Echter wat ons betreft, is een fundamentele keuze die onder het voorstel ligt nog niet expliciet genoeg geformuleerd. Op basis van onder andere kanttekening 1.1 in het initiatiefvoorstel gaan wij ervan uit dat de doelgroep Wonen Eerst bovenop de aantallen in het verdeelbesluit komt. Dit heeft direct gevolgen voor de kansen van regulier woningzoekenden; honderd extra bemiddelingen op basis van urgentie betekent honderd woonplekken minder voor andere woningzoekenden. Het vergroten van het aantal woonplekken is de fundamentele oplossing voor dit probleem. Zo lang de schaarste aan woonplekken aanhoudt, zijn we genoodzaakt te kiezen hoe we die schaarste verdelen. Wij verzoeken uw raad dan ook om een expliciete uitspraak te doen over de keuze ten koste van welke doelgroep de Wonen Eerst doelgroep wordt toegevoegd als urgente groep: de regulier woningzoekende of de urgentiecategorieën die zijn opgenomen in het verdeelbesluit?

Wij willen daarbij meegeven dat het toevoegen van extra urgenten aan het verdeelbesluit mogelijk gevolgen heeft voor het halen van de afspraken op de andere kwetsbare en bijzondere doelgroepen. De afgelopen jaren is het ons niet gelukt om de afspraken uit het verdeelbesluit volledig te realiseren en met dit voorstel komt er geen woning bij maar wel een extra urgentie groep.

Actiepunt 3: Richt een centrale toegang in voor mensen die (dreigend) dakloos zijn
Het goed inrichten van een centrale toegang zien wij als een belangrijke randvoorwaarde om Wonen Eerst in de praktijk te kunnen brengen en daarmee uitvoering te geven aan actiepunten 1 en 2. Zonder een centrale toegang en heldere criteria voor triage is het onmogelijk om (dreigend) dak- en thuisloze mensen toe te leiden naar passende huisvesting en eventuele ondersteuning. Het opzetten

van een centrale toegang inclusief triage is arbeidsintensief en vraagt samenwerking met andere partijen.

Ook hier is wat ons betreft nog onduidelijkheid over een fundamentele keuze ten aanzien van de definitie van de doelgroep Wonen Eerst. In het actieplan is opgenomen dat de scope van de doelgroep inwoners zijn die een beroep doen op de Wmo in verband met (dreigende) dakloosheid én een urgente woonvraag. Onze wens is dat de doelgroep Wonen Eerst bestaat uit jongvolwassenen met een urgente woonvraag die we snel helpen om te voorkomen dat er een (zwaardere) zorgvraag ontstaat. Wij vragen uw raad een expliciete uitspraak te doen over de definitie van de doelgroep Wonen Eerst.

Met de ETHOS Light telling in 2026 krijgen wij een beter beeld van het aantal dak- en thuisloze mensen en hun profielkenmerken. Op basis van deze telling zullen we opnieuw het gesprek moeten voeren over de definitie van de doelgroep Wonen Eerst.

Het opzetten van een centrale ingang en de verdere uitvoering van de actiepunten is afhankelijk van uw uitspraken ten aanzien van de fundamentele keuzes die we bij u terugleggen ter bespreking en om richting te geven. In het actieplan wordt het voorstel gedaan om de centrale toegang tot Wonen Eerst via Stadsteam Backup te laten lopen. Wij zien dit als één van de mogelijke scenario's kijken hierbij ook naar de geleerde lessen die zijn opgedaan bij Living Lab en Wonen Eerst in Den Bosch.

Actiepunt 4: Scheid wonen en zorg door dak en thuisloze mensen een eigen huurcontract te geven
Dit actiepunt steunen wij grotendeels, al blijft de inzet van eventuele intermediaire verhuur maatwerk. In 2023/2024 hebben we op initiatief van de gemeente – in samenwerking met corporaties en zorgpartijen – de constructie van intermediaire verhuur onder de loep genomen. Dit heeft geleid tot een aantal afspraken. Het uitgangspunt bij de afspraken is ‘Eerst een thuis’. Onze inzet hierbij is een zelfstandige, stabiele woonplek met een huurcontract op eigen naam. Intermediaire verhuur zien we in bepaalde gevallen als een passende oplossing om zorginhoudelijke redenen. We hebben onder andere de volgende afspraken gemaakt:

- Het aantal intermediaire verhuringen wordt in onze stad stapsgewijs afgebouwd.
- Intermediaire verhuur wordt in de toekomst alleen nog ingezet als daar stevige zorginhoudelijke redenen voor zijn.
- De kosten voor intermediaire verhuur worden teruggedrongen
- In het kader van scheiden van wonen en zorg zijn corporaties aan zet om bij intermediaire verhuur vanuit hun volkshuisvestelijke taak verhuurderstaken op zich te nemen. Zorgaanbieders kunnen zich dan richten op hun kerntaak: het bieden van zorg en begeleiding.

U bent op 4 februari 2024 over deze afspraken geïnformeerd in de Raadsbrief Intermediaire verhuur Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen,Voor meer informatie over de gemaakte afspraken verwijzen we u dan ook naar deze brief.

Actiepunt 5: Maak een plan voor het afschalen van opvangvoorzieningen
In de Regionale Aanpak Dakloosheid en de Beleidsnota Wonen hebben we het zoveel mogelijk afbouwen van de opvang ten gunste van wonen als ambitie op de lange termijn opgenomen. De omslag van opvang naar wonen vraagt om een systeemverandering en is een traject van de lange adem. Opvang kan alleen worden afgebouwd als er voldoende woonplekken klaarstaan. Op dit

moment zijn we als U16 nog niet zo ver dat we opvangvoorzieningen kunnen afschalen, ondanks onze ambitie. Maatschappelijke opvang als schakel wordt grotendeels overbodig als we dreigende dakloosheid oplossen door preventiemaatregelen (geen uithuiszetting, schuldenaanpak etc.) en het zo snel mogelijk voorzien van een woonplek. Maar door een groot tekort aan woonplekken en de nu nog toenemende dakloosheid is de druk op de opvangvoorzieningen zo groot dat in 2023 en 2024 de capaciteit moest worden opgeschaald. Ook is de gemiddelde verblijfsduur in de opvang de afgelopen jaren toegenomen. Dit neemt niet weg dat we wel de beweging maken van opvang naar wonen. In het initiatiefvoorstel wordt de nieuwe aanbesteding maatschappelijke opvang en beschermd wonen in 2029 genoemd als moment waarop afspraken over de omslag van opvang naar wonen gemaakt moeten worden. Het initiatiefvoorstel stelt dat zorgorganisaties samen met woningcorporaties concrete plannen moeten uitwerken in de aanbesteding op het aantal af te bouwen opvangplekken. Naast dat we nu al met aanbieders de gesprekken voeren over de omslag, zien ook wij de nieuwe aanbesteding in 2029 als logisch moment om als centrumgemeente afspraken met partijen in de stad en de regio te maken die bijdragen aan Wonen Eerst.

Financiën
De wijze van bekostiging van de voorgestelde actiepunten is afhankelijk van uw uitspraken op de fundamentele keuzes die we aan u voorgelegd hebben in deze brief. Als deze keuzes duidelijk zijn, zullen wij uw raad informeren over inrichtingskeuzes en eventuele financiële consequenties.

Tot slot
We zijn positief over de beweging die geschetst wordt in het actieplan ‘Utrecht geeft thuis’. Het doel sluit aan bij de ambities uit de Regionale Aanpak Dakloosheid, de Beleidsnota Wonen en de Sociale Visie Utrecht 2040. Zoals aangegeven hebben we hebben echter nog uitspraken van uw raad nodig ten aanzien van de eerdergenoemde fundamentele keuzes. De vormgeving van de uitvoering van de verschillende actiepunten is daar ook van afhankelijk evenals de financiële consequenties. Dit betekent niet dat wij stilzitten; wij zijn aan de slag om Wonen Eerst verder te in de praktijk te brengen.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,